

Γιατί πρέπει να συνεχιστεί η σταθεροποίηση

Της Μιραντας Ξαφα*

Η πρόσφατη έκθεση του ΔΝΤ επισημαίνει ότι η ελληνική οικονομία έχει επιτύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και έχει συγκλίνει σε μεγάλο βαθμό με τις πιο αναπτυγμένες οικονομίες της Ευρωζώνης, παρά τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω του 3% του ΑΕΠ την περασμένη τριετία.

Η ταχύρρυθμη ανάπτυξη βοηθάει την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και την επίτευξη του στόχου της κυβέρνησης να μηδενίσει το έλλειμμα μέχρι το 2010. Υπάρχουν όμως τρωτά σημεία που δημιουργούν ανησυχίες για τη διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα. Τα σχετικά υψηλά επίπεδα πληθωρισμού, ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών και δημοσίου χρέους οφείλονται σε μακροοικονομικές ανισορροπίες και διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα:

1. Παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερος απ' ό,τι στην Ευρωζώνη, οι εξαγωγές έχουν πάει καλά τα τελευταία χρόνια διότι κατευθύνονται όλο και περισσότερο προς χώρες με ταχύρρυθμη ανάπτυξη, κυρίως στην Ανατολική Ευρώπη, και διότι αναβαθμίζονται σε προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Όμως αυτές οι τάσεις δεν μπορεί να συνεχιστούν επ' άπειρον, ιδιαίτερα καθώς ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας επιβραδύνεται. Είναι επομένως απαραίτητη η συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων και η συνέχιση των διαρθρωτικών αλλαγών ώστε να ανακτηθεί η χαμένη ανταγωνιστικότητα.

2. Το υψηλό και αυξανόμενο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αντανακλά τόσο την αύξηση των επενδύσεων όσο και την αύξηση του δανεισμού των νοικοκυριών με την απελευθέρωση της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης και τη μείωση των επιτοκίων μετά την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη. Στον βαθμό που η ταχύρρυθμη πιστωτική επέκταση που στηρίζει την ιδιωτική κατανάλωση και την οικοδομική δραστηριότητα είναι πιθανό να μειωθεί -ιδιαίτερα αν η παγκόσμια πιστωτική κρίση συνεχιστεί για πολύ ακόμα- αυτή δεν διασφαλίζει τη μακροχρόνια αναπτυξιακή τροχιά της ελληνικής οικονομίας. Παρόλο που η χρηματοδότηση του ελλείμματος είναι εύκολη λόγω του ενιαίου νομίσματος, η συσσώρευση εξωτερικού χρέους μειώνει την αναπτυξιακή προοπτική.

3. Παρά την ταχεία μείωση του ελλείμματος και τα υψηλά έσοδα αποκρατικοποιήσεων τα τελευταία χρόνια, το δημόσιο χρέος δεν μειώνεται με αντίστοιχο ρυθμό καθώς η κυβέρνηση συνεχίζει να αναλαμβάνει χρέη του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Οι προσπάθειες που καταβάλλει η κυβέρνηση για μια πιο χρηστή διαχείριση στις κρατικές επιχειρήσεις και φορείς είναι το κλειδί για μια ταχύτερη αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους και αντίστοιχη μείωση του κόστους εξυπηρέτησής του.

4. Η επίτευξη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού το 2010 δεν συνεπάγεται χαλάρωση της δημοσιονομικής προσπάθειας μετέπειτα. Αντίθετα, η προσπάθεια θα πρέπει να συνεχιστεί ώστε να εξασφαλιστούν πλεονάσματα, απαραίτητα για την αντιμετώπιση των δαπανών σύνταξης και ιατρικής περίθαλψης που προβλέπεται να αυξηθούν σημαντικά με τη γήρανση του πληθυσμού. Επίσης απαραίτητη είναι η περαιτέρω αναμόρφωση του ασφαλιστικού ώστε να μειωθεί το αναλογιστικό έλλειμμα, π.χ. με επαναπροσδιορισμό των «βαρέων και ανθυγιεινών» επαγγελμάτων που σήμερα οδηγεί σε πρόωρη συνταξιοδότηση ένα υπέρογκο ποσοστό των εργαζομένων σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. Η δημιουργία κεφαλαιοποιητικού συστήματος παράλληλα με το κρατικό αναδιανεμητικό, με την ανάπτυξη δεύτερου και τρίτου πυλώνα ιδιωτικής ασφάλισης με κατάλληλα κίνητρα, θα μείωνε την εξάρτηση του συστήματος από δημογραφικές εξελίξεις. Επιπλέον, η στενότερη σύνδεση εισφορών και συντάξεων των ασφαλισμένων σε κάθε ταμείο θα μπορούσε να καταστήσει το σύστημα πολύ δικαιότερο, δεδομένου του χάσματος στις συντάξεις και ηλικία συνταξιοδότησης ΔΕΚΟ - ιδιωτικού τομέα.

5. Υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών. Κυριότερη πρωτοβουλία της κυβέρνησης προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η αποτύπωση του προϋπολογισμού με δομή προγραμμάτων, ώστε να γίνει εφικτή η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών με συγκεκριμένους δείκτες. Π.χ. το πρόγραμμα κατά της φτώχειας μπορεί να αξιολογείται βάσει της μείωσης του ποσοστού του πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Θα πρέπει, δηλαδή, να επιδοτούνται προγράμματα και δράσεις, όχι υπουργεία και φορείς, ώστε τα χρήματα των φορολογουμένων να φέρνουν απτά αποτελέσματα και να κατευθύνονται εκεί που αποδίδουν περισσότερο.

* Είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.